

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.
Pisnim vprašanjem naj se priloži ~~manj~~
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.658.

Ekspoze zunanjega ministra.

V časopisih se je v zadnjem času zelo pogosto imenovalo dr. Ninčič kot bodočega moža, ki naj prevzame nasledstvo Nikole Pašića. To pa predvsem vsled tega, ker da uživa dr. Ninčič ne samo zaupanje Pašića, temveč tudi drugega ustavnega faktorja. Po ekspozeju dr. Ninčiča bi mogli navesti še en argument več za dr. Ninčiča, to je, da bi bile za njega tudi zapadne sile, zlasti pa Italija, če bi namreč tudi te imele besedo pri določitvi naših ministrskih predsednikov.

Toda ravno ta argument pa govori tudi s prepričujočo silo proti dr. Ninčiču, ker končno ne more biti skupščina za one predsednike vlade, ki so ugodni zunanjemu svetu, temveč le za one, ki imajo zmisel za narodne težnje in ki so dokazali, da so res v službi naroda.

Te gloriole pa dr. Ninčiču njegov ekspoze čisto gotovo ni dal. Takšna reklama se je delala za ta ekspoze, toliko se je govorilo o njegovi pomembnosti, da je v a Jugoslavija dvakrat razočarana, ko je slišala in čitala ekspoze, ki je naravnost primer vodenosti, praznote, neodločnosti, nejasnosti in pomanjkanja vsake toplejše note.

Vse, kar je povedal dr. Ninčič o jugoslovenski zunanji politiki, je manj ko nič. Tudi povprečen bralec časopisov je že davno bral v svojem stalnem časopisu več, kakor pa je povedal dr. Ninčič. Vsa in edina vrlina dr. Ninčiča je bila ravno v tem, da ni tudi v mnogih besedah nič povedal. Toda take vrline je evropska demokracija že davno pokopala in če se danes v parlamentih obravnava zunanja politika, ki je za vsak narod najvažnejša, potem nočejo narodi slišati praznih fraz, temveč resnico in dejstva, ki dokazujejo pravilnost ubrane poti.

Pa dr. Ninčič sploh ni podal ekspozeja o jugoslovenski zunanji politiki. To, kar je on govoril, bi ravno tako lahko govoril kak tujec. Skoraj pol govora dr. Ninčiča je bilo posvečeno proslavi Locarnskega sporazuma, pri katerem Jugoslavija sploh udeležena ni. Seveda se je poudarjala tudi potreba Locarnskega balkanskega pakta, pa čeprav je danes znano o tem paktu samo to, da bi ga silno želele zapadne sile, da pa ga ni zaželel še niti en balkanski narod v tej obliki, v kateri se propagira.

Seveda smo po dr. Ninčičevem espozeju tudi z vsemi narodi v najboljših odnošajih. Naravnost paradiz miru je okoli nas. In take stvari govori dr. Ninčič v hipu, ko izjavlja grof Bethlen, da je trianonski dogovor vzrok falzifikatorske afere, ko se nadaljuje persekucija Srbov na Grškem, ko se armira grška armada in utrjuje Solun, ko se v naši Dalmaciji izdajajo italijanske iredentiistične propagandne karte, ko so Slovenci in Hrvati orepani v Italiji prav vseh svojih nacionalnih pravic.

A vse to dr. Ninčič ne vidi in niti ene črke ne zine v korist naših bratov v tujini. Ti naj črno na belem vedo, da je Jugoslavija na njih desinterisana in da nima bratske besede niti za njih trpljenje.

Pa dr. Ninčič nima besede o še bolj važnih stvareh. Angleški listi so pisali, da plačamo mi italijansko prijateljstvo z žrtvovanjem naših pristanišč, naše prekomorske trgovine v korist italijanske Reke. Tudi o tem ni znil dr. Ninčič niti besedice!

Kamor pogledamo, sam deficit zija iz Ninčičevega ekspozeja. O smernicah naše zunanje politike niti besede in ravno tako niti besede o stvareh, ki morajo zanimati vsakega Srba, Hrvata in Slovenca. Dosedaj je veljalo, da je naša

Spor med Ljuba Jovanovićem in Pašićem.

ACA STANOJEVIĆ POSREDUJE.

Beograd, 27. marca. V skupščinskih kuloarjih je bilo včeraj jako živo. V klubih so razpravljali o sedanjih dogodkih in delali razne kombinacije. Med radikali se duhovi pomirjajo. Senzacija je bil sinočnji nenaadni prihod Ace Stanojevića v Beograd. Njegov prihod se je javnosti skrbno prikrival, da ga ni noben beograjski list omenil. Takoj, ko je prišel, se je Aca Stanojević dolgo posvetoval z gradbenim ministrom Uzunovićem in s skupščinskim predsednikom Markom Trifkovićem. Danes se Stanojević sestane z Ljubo Jovanovićem, da bi se spor med Jovanovićem in Pašićem na miren način poravnal in da bi se sodni proces med Dragišo Stojadinovićem in Radetom Pašićem rešil pred sodiščem in brez kakvega vplivanja s strani kluba in prvakov stranke.

SPOR SE BO MIRNO PORAVNAL.

Beograd, 27. marca. Sinoči je izgledalo, da se tajni spor med Ljubo Jovanovićem in Pašićem ne bo dalje razvijal. Govori se o sklicanju širšega glavnega odbora radikalne stranke. Težava je v tem, da po pravilih stranke rešuje politična vprašanja, dokler je zbrana narodna skupščina, le poslanski klub. Radikali pa zmatrajo, da spora med Pašićem in Jovanovićem ni smatrati kot politično vprašanje, temveč kot čisto strankarsko stvar, zato bi ne bilo zapreke za sklicanje glavnega odbora. Kakor izgleda, gre vse za tem, da se cela zadeva smatra kot osebni spor

med Dragišo Stojadinovićem in Radetom Pašićem.

NAPAD JELENIĆA.

Beograd, 27. marca. V včerajšnji »Politiki« Gjordje Jelenić ostro napada Ljubo Jovanovića in mu očita, da je on kriv, če smatrajo našo državo odgovorno za vojno. Vse Jovanovićeve priobitve smatra Jelenić za izdajstvo nad državo in narodom. Narodna radikalna stranka Srbov, Hrvatov in Slovencev ne sme proti izdajalskim izpadom Ljube Jovanovića ostati indiferentna. Ako glavni odbor stranke in poslanski klub ne bosta teh laži Ljube Jovanovića in njegovega izdajstva nad našim narodom in nad našimi velikimi zavezniki vzela najresneje v pretres in izrekla najostrejšo kazen nad takim »tipom« v najvišjih vrhovih države in stranke, potem naj se funkcionarji stranke ne čudijo, če bomo potem v vrstah stranke v najkrajšem času napravili one kerake, ki so naravni in ki so pravica najširših množic Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ta članek Gjorgja Jelenića smatrajo za Jelenićev zadnji poskus, da bi pri Pašiću, pri katerem je že davno izgubil vse zaupanje, zopet prišel v milost in igral zopet kako ulogo. Na noben način pa se ne sme ta članek smatrati za pričetek kakšne kampanje s strani Pašića proti Ljubi Jovanoviću, ker je Jelenić članek objavil brez znanja in odobrenja Pašića.

Odnosaji v vladi normalni.

Beograd, 27. marca. Neki član vlade je izjavil, da je stanje v vladi popolnoma normalno. Odnosaji med radikali in radicevci so jako dobri. O kaki novi koaliciji katerekoli vrste ni govora. Proračun bo brez ovir sprejet. Nato ne bo sledila nobena važnejša sprememba, izvemši rekonstrukcijo vlade.

Vseeno pa so se včeraj v političnih krogih širile vesti, da je Pašić sklenil, umakniti se in da ni izključena kombinacija z dr. Ninčičem ali Markom Trifkovićem, ki je zelo resen kandidat za novega predsednika vlade in to tem bolj, ker ni označen niti kot eksponent Jovanovićeve niti Pašičeve skupine. Ali se bo

koalicija razširila, ni gotovo. Poskusi v tem pravcu se bodo gotovo delali.

Druga kombinacija je ta, da bi Pašić izvršil širšo rekonstrukcijo vlade, potem pa bi se umaknil in prepustil Marku Trifkoviću ali Uzunoviću, da prevzame ta ali oni za njegove odsotnosti predsedstvo vlade.

Nobene teh kombinacij na merodajnih mestih ne potrjujejo, temveč z gotovostjo trde, da Pašić absolutno ne misli v tem neprilicnem položaju pustiti oblast iz rok. Pripominja se edino to, da se Ljuba Jovanović po svojem nastopu izogiblje vsakemu sestanku s svojo najbližjo okolico.

vanju predsednika italijanske vlade, Mussolinija. Tako zatrjuje oficijelno poročilo.

NOVINARSKÉ UREDBE.

Beograd, 27. marca. Minister za izenačenje zakonov dr. Srškić je glede uredbe o novinarjih izjavil, da bo takoj po sprejetju proračuna izdana in da bo tudi takoj stopila v veljavo. Predno se uredba končno redigira, bo dr. Srškić pozval na posvetovanje zastopnike novinarjev in lastnike časnikov in skušal z njimi sporazumno določiti besedilo uredbe. Dr. Srškić želi na vsak način držati svojo obljubo, ki jo je dal novinarjem v skupščini.

dotaknil niti z besedo ustroja svojega ministristva, ki je po škandaloznem stanju zunanje propagande gotovo prvo.

Minus pri minusu, to je ekspoze našega — zunanjega ministra. In če tak ekspoze vzdrži naša skupščina, potem pač ni čuda, če ostane zahteva po zunanjem odboru skupščine neuslišana.

Ekspoze dr. Ninčiča je pač bil naših poslancev vreden.

Seja skupščine.

PRORAČUN ZUNANJEGA MINISTRSTVA SPREJET.

Beograd, 27. marca. Na včerajšnji popoldanski seji narodne skupščine, ko se je nadaljala razprava o proračunu zunanjega ministristva, je govoril kot prvi črnogorski federalist, Sekula Draljević. Ogrevan se je za sporazum z Bolgari.

Za njim je povzel zaključno besedo minister dr. Ninčič, ki je zavračal očitke in pripombe posameznih govornikov. Odklanjal je zahtevo po ustanovitvi parlamentarnega odbora za zunanje zadeve, češ da bi utegnili priti naša država v mnoge neprilike. — Glede Italije mi baje nismo prevzeli nobenih obveznosti in tudi nimamo razloga, da jih prevzemamo. To velja zlasti tudi glede Reke, ki da bi jo mi, kakor je trdil dr. Trumbić, hoteli gospodarsko podpirati. Na očitke, zakaj ni posetil tudi Svetega očeta, odgovarja, da ni imel časa, vendar pa je izročil v Vatikanu svojo posetnico. O ohlajenju odnosajev z Vatikanom ni govoril.

Za dr. Ninčičem je govoril še samostojni demokrat Božović in radikal Jovan Alsipamaković, ki je bil svoj čas bolgarski komitaš.

Skupščina je nato prešla k glasovanju in je bil proračun zunanjega ministristva sprejet z večino glasov. Naslednja seja bo danes ob 9. uri z dnevnim redom: proračun finančnega ministristva.

PRED PRIČETKOM DEBATE O
FINANČNEM MINISTRSTVU.

Beograd, 27. marca. Danes se prične v skupščini razprava o proračunu ministristva za finance. Razpravo bo otvoril dr. Stojadinović z ekspozejem, za katerega vlada v vseh političnih krogih veliko zanimanje. Debate se bodo udeležili tudi člani radikalnega kluba. Dr. Stojadinović bo v svojem ekspozeju poročal obširno tudi o svojem potovanju v inozemstvo in o uspehih, ki so se dosegli glede ureditve naših dolgov. Dr. Stojadinović bo branil postavke svojega proračuna, h koncu pa bo govoril o amandmanih.

Včeraj popoldne je dr. Stojadinović poročal predsedniku vlade o seji finančnega odbora in o vsebini svojega ekspozeja.

V političnih krogih se zelo zanimajo za to proračunsko razpravo in pričakujejo, da bo v skupščini zelo živahno. Skupna vsota izdatkov proračuna finančnega ministristva znaša 1330 milijonov dinarjev. Razprava o proračunu finančnega ministristva in o finančnem zakonu bo trajala štiri do pet dni.

Člani večine finančnega odbora so imeli včeraj sestanek z dr. Radonjićem in se bavili z vprašanjem amandmanov. Končnoveljavno je sklenjeno, da amandmani ne smejo preseči vsote 220 milijonov dinarjev. Dr. Radonjić je izjavil, da po skupščinskem poslovniku vlada ni dolžna amandmanov predložiti finančnemu odboru, temveč jih predložiti lahko direktno skupščini. Vseeno pa bo vlada še prej obvestila večino o višini amandmanov in o njihovi razdelitvi. — Amandmanih, ki jih ne predloži vlada, pa mora razpravljati najprej finančni odbor. Dr. Stojadinović je izjavil, da ne sprejme niti enega amandmana preko gornje vsote.

BODRERO SE VRNE V BEOGRAD.

Rim, 27. marca. Italijanski poslanik v Beogradu general Bodrero, ki je sedaj v Rimu, se koncem tega tedna vrne v Beograd in tam prevzame zopet svojo službo.

O. A. M.:

Quo vadis — naša inteligenca?

III.

V svojih člankih smo ugotovili, da je velik del naše inteligence, [mesto da bi spoznal novo stališče in pozicijo Slovenije v trozvezi SHS, ki jo je dosegla s svojim prestopom iz narodnostnega stališča na državljanski, mesto da bi se postavil na branik teh njenih, iz tega pravega naslova pristojecih ji pravic, — kratko pobegnil in se predal na milost in nemilost vladajoči kasti — beograjski gospodi. Temu vsporedno pa je sedaj treba tudi ugotoviti smeri in pota inteligence naše Slov. ljudske stranke, ki tvori glavni protivni skrajnik naši napredni gospodi. Ne moremo tu mimo, ne da bi omenili dr. Prijatelj-eve knjige: »Kersnik in njegova doba.« Ta izvrstna publikacija, ki nam je postala pravo ogledalo naše preteklosti, nam nudi mnogo pravega in silno poučnega gradiva, ki nam, dasi v podrejeni vlogi, živo priča in opisuje razvoj in delovanje naših obeh glavnih političnih strank, zlasti pa, kako je sedanja Slov. ljudska stranka po svojih predstavnikih res propagirala pravi rimski klerikalizem nad nami, kako se je protivila vsakemu še tako utemeljenemu in potrebnemu svobodomiselnemu ter kako protivno je nastopala v tako važnih trenutkih, ko je šlo za politično ujedinjenje Slovenije. Kdo ne pozna svetohlinstva in hinavščini, ki se pretakata v njenih vrstah, kdo ne nadutih in samopašnih voditeljev njim podrejenih odsekov, njih nespoštnosti in omejenosti. Javlja se polom za polomom, ki jih vodstvo stranke vsaj za silo krije, javljajo se vedni odpori proti okostnelemu nazoru tega cerkvenega imperija. V pestri sliki naše preteklosti, ki jo razvija pod našimi očmi ta knjiga pa ni le vidno, kako je ta stranka do skrajnosti trdovratna in konservativna, ampak tudi elastična in prožna, kadar velja prilagoditi se novemu bojevnemu terenu, ako gre za obrambo njenih pravic. Najlepše se to vidi iz naše predvojne dobe. V stari Avstriji je ljudska stranka oz. njeni predstavniki vedno paktirala in se bratila z vsemi njenimi vladami, kokršnekoli smeri, čeravno je bil njih kurz ostro protiven interesom slovenskega naroda, — v isti sapi pa se je branila proti nacionalizmu naše, v prejšnjih člankih opisane napredne gospode. Takrat je bila narodnost zanjo — poganstvo. Njej vsporedno pa se je v istih časih vse mišljenje naš napredne gospode osredotočalo v obliki nacionalizma. Ta je bil tej gospodi najvišji cilj, vsa njena filozofija in vsa njena religija. Višje od tega nivoja, do metafizike življenja se ta stranka ni nikdar mogla povzpeti. Njeno mišljenje je bilo cenjo mehansko-naravoslovno, Büchnerjevega ali Häcklovega kova, je tajila vse verstvo z Bogom vred in si s tem sama podrla za seboj vse mostove do ljudskih plasti, iz katerih je ona sama izšla. To je bilo vse njeno gospodstvo.

Dandanes pa vidimo nad vse zanimiv prizor: ravnokar opisani vlogi na političnem torišču sta si naši gladni stranki — zamenjali. Danes je edina zastopnica narodostne ideje, ujedinjenja Slovenije in njene samouprave — Slovenska ljudska stranka, ki to stališče krepko zagovarja napram vladi in se bije proti njej v prilogi Slovenstvu v obče. Nasprotno pa zavzema v glavnem JDS isto stališče napram vladi, kokršno je zavzemala v predvojnem času proti vladam stare Avstrije — današnja SLS, to je, ona se udano pokori centralistični politiki podobnih predstavnikov naše vlade, če tudi to javnosti nesproti sramotljivo taji. Razlika je le ta, da je program SLS star, idejno sijajno fundiran in normativen, dočim so bili vsi dosedanjí programi tej protivnihi strank sestavljeni le prigodno, od danes do jutri. Danes so računi v toliko jasni, da bi JDS v svoji veliki gorečnosti do beograjske gospode prodala Slovenijo, vse njene pravice in življenske nujnosti za pipo tobaka, da ni bilo SLS.

Tako izgledajo stvari na zunaj in ne manjka dejanskih dokazov, ki pričajo, da je temu tako tudi v resnici. Toda mi ne moremo biti površni in izrekatí sodbe le na podlagi senčnih strani tako močno aktivnih organizmov, kakršen je SLS. Skušimo priti stvari bližje.

Ako se ozremo po svetovni politiki in nazaj v preteklost, vidimo, da vnašajo

vse katoliške stranke svoj svetovni nazor na torišče državlanske politike. Ta dva svetovna nazora, katoličanstvo in posvetno državljanstvo sta namreč dva samosvoja svetova, ki sta si po svojem bistvu nasprotna kakor olje in voda. Ta praksa katoličanstva se vleče skozi vsa stoletja, odkar obstoji rimska hijerarhija in ni bilo države od srednjega veka do danes, v kateri bi ne nastopalo katoličanstvo s povdarkom svoje vseizveličavnosti in ne izzivalo najhujših političnih borb. Dasi je katoličanstvo po svojem jedru in po svoji naravi kulturni princip kat' ekschen, da njegovi nositelji in predstavniki praktično porabljaajo vsekozi skoro edinole kot politično bojno sredstvo. Ta svetovni nazor je vsebinsko stacionaren in nosi atribute stalnosti, neizpremenljivosti, brezčasnosti in večnosti, kratka: konservativnosti. Njegov nasprotni skrajni pa je nago, kaetično življenje, stoječe v toku časa, v realnosti stvari, tedaj v minljivosti, izpremenljivosti in začasnosti. Pod vidikom konservativizma so tedaj živo živo življenje in vse njegove tvorbe, zlasti vse državne oblike — minljive in začasne. Ako pogledamo na ta dva skrajnika iz višjega stališča, bo umevno, da sta ta dva elementa le abstraktna pojma, ki jih zamanj iščemo v realnem življenju, sta torej le funkcionalna ter tvorita le bojne formule. Ta dva politična elementa sta v našem primeru izraz žive nature, sta drug drugemu ogledalo, tedaj nujno potrebna, zbog katerih se more življenje sploh gibati in stopati na plan. Bistveni znak življenja je gibanje in brez tega bi zavladala na zemlji smrt. Le prestavimo si položaj, ko bi dobil eden teh skrajnikov absolutno premoč, n. pr. v naši državi. Ako bi šlo edinole po volji naše napredne gospode, kolikor je prešla v tabor mentalitete beograjske gospode, bilo bi ob njenem sodobnem mišljenjskem stanju, ki ga kaj dobro poznamo — z vso našo tradicijo, z vso našo krvavo pridobljeno kulturo in z vsem našim gospodarstvom — pri kraju. Kajti nesrečni pojem o kulturni enakosti vseh narodov naše države, kakršnega zastopa tudi velik del naše inteligence, nam je napravil več škode v kulturnem in gmočnem oziru v tej kratki dobi ujedinjenja, kot malone vsa svetovna vojna. Ako bi ta pojem zadobil absolutno premoč, bi pomenilo to stanje najhujše podjarmljenje in črno suženstvo. Zato gre stranki SLS in njenim predstavnikom, to pa ne glede na vse njene napake — največja zasluga, ker je ob najkritičnejšem času, ko je večji del naše inteligence zapustil domovino, svoj narod in njegove tradicije ter se polakomnil z latic in časti, tako krepko zaustavila to gibanje in zaklicala z vso silo svoj — ne!

Dasi je razboritost našega malega naroda na literarnem, znanstvenem in gospodarskem polju v obče evidentna, — iščemo na političnem polju v njegovih takozvanih naprednih vrstah zaman velikih in zares pomembnih mož. Ne da bi jim manjkalo sposobnosti, ampak skoro vsakega takega politika je ravno ob velikem trenutku, ko bi imel napraviti odločilno potezo v dobrobit svojega naroda, ubil njegov lastni egoizem in iz njega izvirajoča malodušnost, strah in nemoč. Nasprotno pa je dala ravno naša SLS ljudska stranka močne politike, kot na primer dr. Kreka, ki je zastopal Slovenijo ob času, ko je prešla ta v svoje lastno državljanstvo in dr. Korošca, ki varuje in ščiti ta njen diadem pred ljudmi, ki ga ji hočejo strgati z glave in jo postaviti za deklo. Ti dve potezi v zgodovini našega naroda sta tako veliki in odlični, da dajeta vsebino vsemu našemu sodobljju.

Za pametnega človeka, ki vidi stvari tako, kakršne so v resnici, ni do tukaj nobenih odprtih vprašanj, pač pa je treba poiskati pota, ki vodijo v bodočnost. Kajti res je, da je obtičala vsa naša politika na mrtvi točki, vsled česar smo silno oškodovani na vsej črti. Zato je treba najti izhod za vsako ceno in si najti odgovor na vprašanje: Kaj sedaj?

Odgovori na to vprašanje so že tu in sicer kot odmev vsega Slovenstva. Ti se glase: »Slovenska fronta« in »Narodni svet«. Gre le za to, kako te organizacije izvesti.

A'era D. Stojadinović - Rade Pašić.

Izjava Milana Marušića.

V polemiki z Dragišo Stojadinovićem je Rade Pašić tudi omenil, da je Stojadinović interveniral glede prodaje tovarne za cement v Omišu neki tuji družbi. Pri tem se je skliceval Rade Pašić na bivšega predsednika upravnega odbora te tovarne, Milana Marušića.

Ta pa izjavlja sedaj v »Politiki«, da trditve Radeta Pašića niti najmanj ne drži. Dragišo Stojadinovića sploh ne pozna. Tovarna v Omišu pa je bila prodana neki francoski družbi, ker se ni mogel najti za njo noben domač kupec. V stvari je interveniral ravnatelj te tovarne dr. Mikulić, ki je po poldrugem mesecu tudi dosegel odobritev prodaje.

Odložitev proslave Pašićeve osemdesetletnice.

Listi poročajo, da se je Nikola Pašić izjavil za preložitev proslave svoje osemdesetletnice, ker se ima najprej izvesti reorganizacija stranke. Ta naj bi seveda obstojala v tem, da se izključi iz stranke Ljuba Jovanović in njegovi pristaši. Po zatrdilih nekaterih radikalnih veljakov naj bi se to zgodilo na seji širšega glavnega odbora, ki se ima sestati sredi aprila.

Kampanja Radeta Pašića.

V »Politiki« nadaljuje R. Pašić s svojimi napadi na Dragišo Stojadinovića. Članki gospoda Radeta so zelo teatrali-

Politične vesti.

— Seja skupščine. Včeraj dopoldne se je nadaljevala zunanje-politična debata v skupščini. Zanimanje za debato je popolnoma padlo, vidi se, da je voden ekspozit dr. Ninčiča ohladil vse. Kot prvi je govoril radikal Jovan Cirković. Govoril je skoraj izključno le o problemih, ki zadevajo Južno Srbijo. Zlasti mnogo je govoril o Albaniji, ki da pod vladjo Ahmed Zoge dobro napreduje. Ostro je nastopil proti preganjanju srbskega življa v Grčiji. Senzacionalno je vzbujala njegova izjava, da je treba zboljšati odnose z Bolgarsko. — Za njim je govoril dr. Ilija Šumenković (Dav. demokrat). Obsoja predvsem tajinstvenost dr. Ninčičeve politike. Nihče ne ve, kakšne so smernice in cilji dr. Ninčičeve politike. Nato sta govorila še voditelj zemljoradnikov Joca Jovanović in za hr. federalistični klub dr. Trumbić. Oba sta obsojala politiko dr. Ninčiča ter zlasti naglašala, da vodi dr. Ninčič svojo politiko, ne da bi informiral skupščino. Ob eni popoldne je bila seja prekinjena in se je popoldne nadaljevala.

— Izjava generala Tucakovića. Poleg spora Radeta Pašića z D. Stojadinovićem zanima najbolj javnost proces, ki ga je naperil vojni minister Dušan Trifunović proti uradniku »Političnega Glasnika« Nikoliću. V svojem zagovoru se sklicuje Nikolić tudi na upokojitve generala Tucakovića. Z ozirom na to je objavil gen. Tucaković v »Politiki« izjavo, ki je vsekozi za urednika Nikolića ugodna. General Tucaković izjavlja, da je bil štiri leta komandant IV. armadne oblasti v Zagrebu in da je vodil svoje posle tako vzorno, da bi se ga moglo samo pohvaliti. V vojni je bil vedno na najbolj opasnih mestih in dobil najvišje odlikovanje za hrabrost. Sedaj pa je bil upokojen, ne da bi bili navedeni vzroki njegove upokojitve in dovoljeno mu ni niti to, da bi smel nositi uniformo. Svojo upokojitve označuje general Tucaković kot revanšo vojnega ministra.

— Sestanek Radića s Pašićem. — V sredo sta se dolgo posvetovala ministriški predsednik Pašić in prosvetni minister Radić o vprašanju amandmanov in rekonstrukcije vlade. Vprašanje spora med Radetom Pašićem in Dragišo Stojadinovićem se nista doteknila, ker smatra Radić, da ta spor nima političnega značaja.

— Najkrajša vladna deklaracija je bila gotovo deklaracija, ki jo je podala vlada dr. Cernyja. Vsa deklaracija je obsegala samo šest stavkov in v njih je bil razložen tudi nastanek uradniške vlade. V deklaraciji se izjavlja, da osvaja uradniška vlada program prejšnje vlade, kakor je bil ta odobren od parlamenta na sejah od 18. do 21. decembra. — Deklaracijo je sprejel parlament hladno, samo agrarci so ploskali. Nemški poslanci so skoraj po vrsti izrazili svoje veselje, da je padla vlada Švehle.

eni in samozavestni. Tako piše g. Rade: Čakam gospode Radakovića, Marušića in Brkića, da me demantirajo. Na isti strani, ko Rade Pašić to piše, je dejansko tudi že objavljen demanti Marušića. Gotovo nezaželeno hiter efekt.

Rade Pašić piše dalje: Gospod Stojadinović! Iz te borbe morete iziti samo kot zmagovalci ali pa si boste morali pogognati kroglo v glavo. Tretjega za Vas ni. — Iz odgovora Dragiša Stojadinovića se vidi, da ta nima niti najmanj volje, pogognati si kroglo v glavo.

V posebno debelih črkah poroča Rade Pašić, da se nahajajo v hiši, v kateri stanuje Dragiša Stojadinović skupno s svojim tastom Ljubo Jovanovićem ukradeni državni akti in da so vsi ti akti skriti v posebni omari, vzdani v zid. Značilno je, da Rade Pašić ničesar ne očitá Ljubi Jovanoviću, temveč samo imenuje njegovo ime. — Tudi na ta očitke ni ostal Stojadinović odgovora dolžan, kakor smo poročali že v včerajšnji številki.

Kdo ima od afere že danes dobiček?

Je to brezdvomno »Politika«, ki objavlja Radetove in Stojadinovićeve članke. Beograjska javnost se naravnost puli za »Politiko«, ki more samo želeči, da bi bilo še več sličnih afer in da bi bili udeleženci v njih tako zgovorni, kakor sta zgovorna Rade Pašić in Dragiša Stojadinović.

Sigurno pa je, da bo sedanjo vlado podpirala prav ista večina, katera je stvorila Švehlov kabinet.

— Razkol v rumunski opoziciji. Pogajanja med agrarno stranko (zaranisti) in narodno stranko so se definitivno razbila. Čeprav sta obe stranki že dve leti složno nastopale, vendar ni moglo priti med obema do soglasja glede sestave vlade. Težkoče pa so bile tudi drugod. Dvor zaranistom ne zaupa in se boji, da bi postali v hipu, ko bi prevzeli vlado, preradikalni. Enako se boje kmetijske stranke tudi liberalci, ki so napeli vse sile, da ne pride do soglasja med narodno in kmetijsko stranko. — Vsed razbitih pogajanj med obema vodilnima opozicijskima strankama se govori, da bo novo vlado sestavil general Avarescu. Sigurno pa ni niti to. Pač pa je skoraj gotova stvar, da ima vlada Bratinua danes odstopiti.

— Grof Teleki priznava. Dosedaj je trdil Teleki, da ni vedel nič pozitivnega o ponarejanju bankovcev in da je celo poslal Göröja k Windischgrätzu, da bi ga ta pregovoril, da neha s ponarejanjem, če bi se falzifikacija v resnici vršila. Pri zadnjem zaslišanju pa je moral Teleki priznati, da je o aferi vedel in da je imel še tedaj, ko je bil velik del ponarejevalcev že zaprt, z Göröjem razgovor, v katerem mu je Görö priznal, da se je lotil ponarejanja na izrecno povelje svojega predpostavljenega generala. To priznanje je nad vse zanimivo, ker dokazuje soudeležbo vojaških krogov v falzifikaciji bankovcev. Tako je dokazano, da je ponarejanje bankovcev služilo tudi vojaškim namenom.

— Proti sovjetski diktaturi. Dopisnik »Daily Telegraph« javlja iz Rige, kakor zatrjuje, iz zelo verodostojnega vira, da je poslala skupina vplivnih članov opozicije v komunistični stranki posebno delegacijo v tujino, da stopi ta v stik z raznimi socialističnimi voditelji. Z njimi naj bi se pogajali glede skupnega nastopa proti sedanjí diktaturi komunističnih voditeljev. Če bi prišlo do soglasja, bi komunistična opozicija, ki baje stalno raste, sklicala izredno konferenco komunistične stranke, na kateri bi se sklenila rekonstrukcija sovjetskega režima in sestavo nove koalicijske vlade. — Če ta fantastična vest odgovarja resnici, dvomimo, ker se nam zdi, da ne čutijo ruski komunisti prav nobene potrebe, da bi delili svojo oblast s svojimi bivšimi nasprotniki.

— Pred demisijo Malvyja. Notranji minister Malvy je odšel na deželo iz zdravstvenih razlogov na oddih. Kakov se v političnih krogih zatrjuje, se Malvy izdopusta ne bi več vrnil kot minister. Novi notranji minister bi bil vzet iz krogov, ki so bolj desno orientirani in bi si tako vlada Brianda zagotovila za nenančne reforme pomoč desnice, ker ne leviča vedno bolj upira načrtom finančne ministra Perota.

Prepoved eklektizma.

Zagreb, 24. marca 1926.

Minuli ponedeljek je govoril na beograjskem ljudskem vseučilišču g. Ljuba Stojanović, bivši ministrski predsednik kraljevine Srbije, član Akademije Nauka in predsednik glavnega odbora Jugoslovenske republikanske stranke, o velezanimivem predmetu: Razmerje med Srbi in Hrvati. Autoritativna osebnost predavatelja je združila v prostorni dvorani ogromno publiko, ki je sam pojav njegove osebe pozdravila z burnim odobravanjem. Vedeti je treba, da je ta veteran srbske politike osivel v borbah za politično preoblikovanje sodobne Srbije in da je kljub njegovi averziji napram današnji formi vladavine morda bolje poklican govoriti v imenu Srbov, kakor marsikateri aktivni državnik. To pa radi tega, ker je Stojanović iz načelnih razlogov opustil aktivno politiko, zaupajoč v svoje politične ideale, ki se bodo po njegovem mnenju prej ali slej morali uresničiti.

G. Stojadinović je v svojem predavanju povedal marsikatero bridko besedo na račun Hrvatov in Slovencev, o katerih je mnenja, da še vedno tiči v njih nekdanji suženjski duh, ki ga je treba odstraniti, s previdno politično terapijo. Hrvati, pravi Stojadinović, so Franca Jožefa tako oboževali, da je po porazu Avstro-Ogrske pomenila zmaga Kralja Petra za njih popolni polom njihove politične. Skupna država s Srbi je bila Hrvatom garancija novega suženjstva pod srbsko hegemonijo, zato so si zaželeli Mesijo, ki bi jih odrešil. In ta Mesija je bil Stjepan Radić, propovednik »hrvatske seljačke mirolovne republike na mednarodno priznanem teritoriju Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Radićev skok v centralizem in unitarizem, kakor je zapaden v Vidovdanski ustavi, je bil le posledica nujnosti, da si tako omogoči izhod iz zapora in sodišča. Motil bi se pa, je dejal g. Stojadinović, če bi kdo mislil, da se je mentaliteta g. Radića spremenila. Radić hrvatskega seljaka ni privedel niti za milimeter bližje skupni državi. Vse njegovo delovanje v ministristvu gre za to, da pripravlja hrvatsko fronto, da deli srbske interese od hrvatskih, in ne samo to; Radić je celo mnenja, da je naloga Srbov v državi braniteljske prirode in da so samo »zapadnjaški« Hrvati poklicani ustvarjati »kulturno« državo.

Stojadinović je mnenja, da je nujna revizija celokupna državne politike na znotraj. Sedanja konstelacija vodi v negotovost, ona zavira normalni razvoj države in naroda. Če so se Hrvati in Slovenci — tako rezonira Stojadinović — v teh sedmih letih pod silo razmer privadili centralizmu, ki ga pa v dušah odklanjajo, še s tem nikakor ni rešeno, da ga bodo vzljubili. Država pa počiva samo na harmoniji vseh v njej združenih individualnih enot. To se danes ne da reči. Vsi vemo, da je centralizem, kakor ga predvideva ustava, nonsens. V ministristvih se kopičijo stotisoč aktov, ki jih nikdo ne more reševati, ker je vsa kompetenca združena v par

rokah. S tem se je narod odtujil principu samouprave.

Srbi se vse preveč boje besede avtonomija ali federalizem, toda Stojanović je mišljenja, da bi se lahko poskusilo s federalizmom. Če so svojčas gledali Hrvati in Slovenci v trializmu z Nemci in Madžari svoj politični ideal, ga gotovo ne bodo odklanjali z brati Srbi. Državno edinstvo ne obstoji v tem, da se odredi z ene mesta, ali bo premeščen zdravnik X. Y. iz Maribora v Gjevgelijo, a ne v Sombor. Če bi se Jugoslavija uredila po vzoru Švicarske ali Zedinjenih držav, ki so enostavne države, nikdo ne bi mogel reči, da smo s tem porušili svoje državno edinstvo. Glavno je, da so podani vsi atributi države na zunaj: skupna diplomacija, vojska, prometna politika, trgovinska politika in skupne finance. Vse drugo naj bi se dekoncentriralo do skrajnih meja.

Stojanović se protivi tako zvanim historičnim pokrajinam in pletirja iz razlogov plemenske obzirnosti za tri velike pokrajine: pokrajino Srbijo, pokrajino Hrvatsko in pokrajino Slovenijo. V srbsko avtonomno oblast bi spadale: poieg Južne Srbije in Črne gore, Vojvodina, Baranja in Srem, Bosna, nadalje stara Neretva, stari Hum in stara Trivunja, tri od nekdanj srbske oblasti, ki so bile pretežno katoliške. Vojvodini se avtonomija zaenkrat ne more dati, ker je v njej preveč tujega elementa. In ker so bili Hrvati do večerja še sami sužnji, zato oni tega elementa ne morejo asimilirati. Ta naloga pripada Srbom. Stojanović misli, da bi v taki uredbi države nastalo pravo tekmovalje pokrajin. Glede »raznežitve«, ki dela dandanes mnogim politikom toliko skrbi, je stvar povsem enostavna: Srbi, ki bi ostali pod Hrvatsko, bi se počasi nekako pohrvatili in ne bi bili izgubljeni v skupnem morju jugoslovenskega naroda. Isto velja o Hrvatih, ki bi ostali pod srbsko avtonomno oblastjo. Sicer pa to ne bi bile nacionalne, namreč avtonomne, oblastne meje.

Gospod Stojanović se je izrekel v svojem predavanju proti vsakršnemu dogmatizmu. »Očitati mi bodo, da to moram ni demokratično, kar sem povedal.« Toda on ne veruje v politične dogme in ne more verjeti, da bi se po njih dalo uravnavati živo življenje v državni skupnosti. Dejal je, da ni dogmatični demokrat, niti konservativec, ne reakcionar, ne socialist in ne komunist, kakor tudi ni dogmatični ustavni monarhist, absolutist ali republikanec. »Jaz sem volivec, eklektik, in izbiram med obstoječimi političnimi pravci samo ono, kar more biti v danem momentu masam koristno, pri tem pa ne vprašam, kje naj to vzamem in kako bom tak pravec našel.« Na koncu svojega predavanja je Stojanović izrazil svoje mišljenje, da v današnji monarhiji ni misliti na federalistično ali avtonomistično ureditev države, ker monarhija, oblasti, ki jo je dobila, ne bo dala iz rok.

F. G.

vžitek poslušati njegova izpraševanja. S ponosom bo marsikdo od sedanje generacije slovenskih pravnikov ljubljanske univerze še čez dolgo vrsto let vslikal, da je tudi on napravil svoj prvi državni izpit pod predsedstvom dr. Danila Majarona, strokovnjaka na polju rimskega prava, pa tudi očetovsko ljubeznivega izpraševalca in vsikdar nepristranskega presojevalca uspehov izpita! Naj bi gospod predsednik dr. Majaron navzlic težkočam, ki so se pojavljale zadnje čase, ne izgubil veselja, da pomaga juridični znanosti s predsedovanjem pri tej komisiji, naj bi ji ostal še dolgo vrsto let na čelu!

Imam pa še dvoje na srcu, je nadaljeval govornik, ki je tudi v ozki zvezi z delovanjem na teoretičnem polju pravne znanosti, kar je morda še manj znano v javnosti, kot doslej navedeno. Zasluge go poda predsednika dr. Majarona za društvo Pravniki je pravilno ocenilo to društvo samo, ko ga je leta 1924 imenovalo za svojega častnega člana. Ali dvoje strani njegovih zaslug za Pravniko se še premalo pozna in povdarja: Prva je, da si je znal zbrati krog sodnikov pri Slov. Pravniki, ker kot urednik nikdar ni upotrebljeval nobene nepopoljne besede, ampak je raje sam članke pili. Ko so pisatelji čez čas čitali svoj spis natiskan, so pač ob primeri s svojim konceptom večkrat videli, da je spis v mnogočem — urednikov. Druga njegova, nikdar povdarjena zasluga pa je, da je ta krog sodnikov privadil na dobro terminologijo. Slovenci se lahko ponasamo glede pravniške terminologije z imeni Cigale, Babnik, Kavčič, Kavčnik, Strekelj; ali najjačji vpliv na pravno terminologijo zadnjih 30 let je imel gotovo gospod dr. Danilo Majaron.

Njegov talent glede organizacije in terminologije je postal znan tudi pri znanstvenikih od drugih fakultet. Tako je prišlo, da je bil gospod dr. Danilo Majaron pozvan na čelo komisije za ustanovitev vseučilišča, ki je bila takoj po prevratu sklicana. Tako so tedaj, ko je prišel iz Pariza glas, da naj se tudi pri nas ustanovi Udruženje duševnih delavcev, zaslopniki vseh kulturnih društev jednodušno izbrali si gospoda Danila Majarona za svojega predsednika, ter je on navzlic tedajšnji bolehnosti vstrajal in vodil še ustanovni zbor, da je mogel izročiti agende novoizbranemu

predsedniku društva. Tako so si zastopniki raznih fakultet izbrali gospoda dr. Danila Majarona za svojega predsednika, ko je šlo za prve pripravljalne korake, da se ustanovi Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani. Tako je stal gospod dr. Danilo Majaron na čelu akcije za sklicanje kongresa pravnikov vse naše kraljevine. Bilo je mnogo truda, da se je užitvorila ideja, ki je izšla baš iz kroga slovenskih pravnikov, bilo je zanj tudi gmotnih žrtev dovolj, a stvar je le uspela in v priznanje njegovih zaslug je bil poklican na zboru pravnikov v Zagrebu l. 1924 in na kongresu pravnikov v Beogradu l. 1925 na mesto kongresnega predsednika. Za kongres pa, ki se vrši še to leto v sami Ljubljani, pa je bil v Beogradu z velikim navdušenjem proglašen za predsednika. Prepričani smo lahko, da bo tudi to akcijo izvedel naši ozi domovini v čast in ponos, naši državi pa v veliko korist.

Sklepna beseda je veljala zopet obema jubilejantoma hkratu. Govornik je povdarjal, da sloves pravnikov kot znanstvenikov že od srednjega veka ni bil najboljši. »Das Recht hat eine wächsende Nase,« »Fiat justitia, peccat mundus«, take in enake zbadljivke so mnogokrat veljale... Nemški veliki poet Goethe, sam jurist, je položil Faustu Mefistu v usta besede, ki jih govori učencu: »Zur Rechtsgelehrsamkeit mag ich mich nicht bequemen, Ich kann es Euch sehr nicht übel nehmen!« Ze pol stoletja sem pa se čuti preobrat v mišljenju o juristih na boljše. Vzrokov za to je več, najjačji pa je ta, da postaja polagoma iz individualističnega jurista tip socialnega jurista, ki odklanja »policijsko državo« in stremlji za tem, da postane država — »pravna država«. Ta preokret pa je pospešilo predvsem skupno delovanje praktičnih in teoretičnih juristov. **Praksa mora biti ferment teorije, a teorija naj prekaša prakso!** Najlepše vzglede takih juristov, ki delajo zato, da strnjene v krepko falango pomagamo skupno praktiki in teoretiki tudi naši državi, da postane resnično pravna država, pa sta dala današnja jubila, gospoda dr. Danila Majarona in dr. Fran Tekavčič. Za to je govornik dvignil čašo v procvit lepe pravne znanosti in v počaščenje obeh današnjih slavljencev in jima nazdravil: na mnogo leta!

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota 27. marca: Zaprto.

Nedelja 28. marca ob 15. uri popoldne:

Deseti brat. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. Zvečer zaprto.

Ponedeljek 29. marca: Pygmalion. Red F.

Torek 30. marca: Zaprto.

Sreda 31. marca: John Gabriel Borkman. Izven.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota 27. marca: Boheme. Red C.

Nedelja 28. marca ob 15. uri popoldne:

Večni mornar. Ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

Ponedeljek 29. marca: Zaprto.

Torek 30. marca: La Wally. Premijera. Red B.

Slovensko marionetno gledališče

»Atena« v Narodnem domu.

V nedeljo 28. marca: M. Jarc: Kraljevič Tugomil. Ob 3. uri popoldne in ob 6. uri zvečer. — Predprodaja vstopnic v mali dvorani Narodnega doma v nedeljo 28. marca ob 10. do 12. ure popoldne in pol ure pred pričetkom predstave. Cene od 10 do 3 Din.

Nedelja v Narodnem gledališču.

V nedeljo, dne 28. t. m. sta v ljubljanskem gledališču dve popoldanski predstavi, obe ljudski pri znanih cenah. Ob 15. uri se poje v operi Wagnerjeva romantična opera Večni mornar z Zaludovo, Holodkovim, Orlovom in Rumlom v glavnih vlogah. Ob istem času uprizori drama Desetega brata. Za obe predstavi veljajo znižane cene.

Premijera Catalinijeve opere La Wally bode v torek, dne 30. t. m.

Ker je gospa Ada Poljakova nenadoma obolela, je njen današnji koncert

odpovedan in se preloži isti na poznejši čas. Vsled tega se je uvrstila v današnji repertoar opera Boheme z gospo Čeletovo v vlogi Mini. Predstava se vrši za red C. Na to predstavo opozarjamo vse abonente reda C.

»Ljubljanski Zvon«

Izšla je tretja številka našega odličnega mesečnika za književnost in prosveto.

Na uvodnem mestu je objavljena globoko premišljena Zupančičeva Beseda o Prešernu. O jubileju Ivana Prijatelja je napisal lep esej Fran Albreht. Juš Kozak nadaljuje svoj roman Senpeter, ki ga zaključuje. Vladimir Levstik nadaljuje svoje »Oblodovec«. Enako zanimivi, ko vsi prejšnji, so novi članki Preobraženskega o novi Rusiji. Iz ostale vsebine še navajamo: France Bevk: Beg pred senco, dr. Sodnikova: Vebrov estetični sistem v luči tradicijskih estetskih problemov. Pesmi Pavla Golie in Frana Albrehta, Zanimiva književna poročila in kronika. Zlasti bi tu poudarili pregled Franceta Maroltja o koncertih.

»Ljubljanski Zvon« velja letno 120 dinarjev ter ga toplo vsem priporočamo.

BELEŽKA.

Šest let je bil glavni urednik »Slovenskega Naroda« dr. Danilo Majaron. »Slovenski Narod« je to kvitiral s tem, da je priobčil o proslavi jubileja dr. Majarona nad vse suhoparno in kratko poročilo.

Pravilno! Tako je vsaj enkrat »Slov. Narod« priznal, da je definitivno pretrgal s svetlimi tradicijami »Slov. Naroda« in da nima več zveze z ljudmi, ki so te zveze ustvarili.

Dr. Tavčarjev list je pokopan!

KRATKE VESTI.

Abdelkrim se je poročil s hčerko poglavarja Raisulija, bivšega voditelja maroških vstašev. S tem upa pridobiti Abdelkrim plemo Raisulija, ki se bori sedaj na španski strani in ki je eno najmočnejših za sebe.

Proslava 1. majnika bo trajala v Rusiji tri dni. Ker so tedaj pravoslavni prazniki, so prepovedane na majniških proslavah vsake protiverske manifestacije.

Univ. prof. dr. Metod Dolenc:

D. Majaron kot pravnik.

Na banketu, ki ga je priredila odvetniška zbornica obema svojima jubilejantoma je bila med drugim izrečena tudi napitnica dekana juridične fakultete dr. Dolenca. Vsled pomanjkanja prostora jo ne moremo objaviti v celoti, temveč le njen konec, ki je tudi načelno najbolj pomemben.

... Ko se je pričel redni pouk na juridični fakulteti v aprilu 1920 in ko je končal prvi semester mlade fakultete, najdemo gospoda dr. Majarona pri prvem državnem pravnozgodovinskem izpitu dne 13. julija 1920 že kot predsednika izpraševalne komisije in to je ostal do danes. V tej dobi je bilo izprašanih 471 kandidatov. Če se pomisli, da je šel vsak akt o teh kandidatih skozi njegove roke, da je bilo treba za vse te kandidate sestavljati komisije, potem se vidi kakšno veliko delo je opravljal gospod predsednik tudi če se bi ozirali samo na tehnično stran stvari, in to takorekoč čisto zastoj. Ali to pa ni še glavna stvar! Tu je zbranih do stotine stanovskih kolegov gospoda predsednika, pa prav gotovo ne bo obveljal rek »figulus odit figulum«, ampak brez pomisleka bo izrazil vsakdo občudovanje svojemu kolegi, da kot mož, ki stoji nad 30 let v praksi, prevzame predsedništvo komisije za pravnozgodovinski državni izpit in pri tem zgolj teoretičnem izpitu de-

žansko izprašuje iz rimskega prava. Pa kako vrši ta svoj posel? Mladenič se nam zdi, ki je navzlic svojim sivim lasem, vzljubil rimsko pravo, codex iuris civilis, o katerem je rekel Heinrich Heine, da je »des Teufels Bibel«, radi katerega imenoval velikana jurisprudence pl. Savignya »den abgeleckten, süßlichen Troubadur der Pandekten!« A je drugi nemški pesnik, Viktor Schefel, tožil o tem pravu:

»Römisch Recht, gedenk' ich Deiner, liegt's wie Alldruck auf dem Herzen, liegt's wie Mühlstein mir im Magen, ist der Kopf wie brettvernagelt!«

To pravo, tako omalovaževano od pesnikov, v resnici pa tako bogato, za legično mislečega človeka prezanljivo pravo si je izbral gospod predsednik za svoj izpitni predmet in izprašuje, suvereno ga obvladajoč, tako jasno, da je

Dnevne vesti.

BREZ SRCA.

V Lipovici v Hercegovini je živel star vstaš in dobrovoljec, ki je dosegel že 79. leto. Imel je tri sinove, ki so vsi padli v vojni kot dobrovoljci. Po zakonu ima starec pravico na 35 jutrov zemlje. Vsled tega je odšel v Beograd, da dobi to svojo zemljo in za pot je porabil ves svoj prihranjen denar.

In hodil je od vrat do vrat, pritiskal na kljuko in kljuko. Ves efekt tega romanja od urada do urada pa je bil, da je dobil — dovoljenje za beračenje.

Tako se postopa z zaslužnim starem dobrovoljcem.

Ali se je potem čuditi, če je usoda zlasti prečanskih invalidov še bolj žalostna?

Ali se je čuditi, če se nihče ne zmeni za obupno bedo kronskih upokojencev in vseh drugih revežev?

A vso to bedo bi hoteli nekateri prepričati z deklaracijami o državotvornosti in narodnem edinstvu.

Toda kadar zahteva svojo pravico prazen želodec, tedaj utilne vsaka druga pesem in samo želeli bi, da bi tudi siti gospodje v Beogradu to enkrat spoznali.

Državi bi prihranili njen organizem razjedajoče nezadovoljstvo, sebi strah, ljudem pa bi storili dobro.

Toda ne upamo se biti tako optimistični, da bi upali na to spoznanje mogotev, ker tako spoznanje je nemogoče, kjer ni srca.

In pri naših mogoteh ga ni!

— **Zaščita najemnikov se podaljša.** Iz Beograda prihaja za najemnike vesela vest. Minister za socialno politiko je sprejel predvčerajšnjim deputacijo najemnikov iz Zagreba, ki mu je predložila resolucijo zadnjega kongresa najemnikov v Zagrebu. Resolucija zahteva zakonsko določbo, po kateri naj bo deložiranje najemnika izključeno, dokler se mu ne zasigura drugo stanovanje, razen tega zahteva resolucija, da ostane zakon o zaščiti najemnikov v veljavi še najmanj 4 leta. Minister Simonović je odgovoril, da je predlog glede podaljšanja zaščite najemnikov že predložil ministrskemu svetu. Nato so obiskali delegati posamezne poslanske klube. V poslanskem klubu HSS se jim je zadržilo, da bo veljavnost zakona o zaščiti najemnikov sigurno podaljšana, če je stavljal minister za socialno politiko zadevni predlog.

— **Dunajski visokošolci v Dubrovniku.** Te dni je prispela v Dubrovnik na študijsko potovanje skupina slušateljev dunajske univerze. Dijaki ostanejo v Dubrovniku 8 dni. Proučavali bodo pod vodstvom svojega profesorja Schiffnerja našo primorsko vegetacijo in pomorsko floro.

— **Predavanje o razvoju slovenskega slikarstva v Beogradu.** Včeraj je predaval na beograjski univerzi asistent za umetnost na ljubljanski univerzi dr. Fran Mesesnel o razvoju slovenskega slikarstva. Predavanje je priredilo udruženje prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorić«.

— **Novo delavnico za aeroplane** zgradi ministrstvo vojne in mornarice v kratkem v Kraljevu. Potrebni kredit je že odobren.

— **Razpis dijaških ustanov.** Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolencu v Celju razpisuje dijaške ustanove za poletni tečaj 1925/26. Prednost imajo prosilci, ki so s pokojnim Antonom Kolencem, veletržcem v Celju v sorodstvu ali svaštvu, z njim domačini iz gornjegrajskega okraja, sicer pa Slovenci sploh, ne glede na spol. Svojo posamezno štipendijo določi kuratorij. Ustanove so namenjene dijakom visokih šol, dijakom srednjih šol v Celju in učencem kmetijske šole v Št. Jurju ob južni železnici. Prošnje je vložiti do 8. aprila. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 27 z dne 24. marca 1926.

— **Iz zdravniške službe.** Za okrožnega zdravnika v zdravstvenem okrožju Grosuplje je imenovan dr. Herman Worintz.

— **Iz vojaške službe.** Za pomočnika načelnika štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani je imenovan dosedanjí pomočnik načelnika štaba komande Zetske divizijske oblasti, generalštabni podpolkovnik Anton Lokar.

— **Podružnica Jugoslovenske Matice v Novem mestu** vabi vse svoje člane in prijatelje društva na svoj redni letni občni zbor, ki se vrši v ponedeljek, dne

29. marca t. l. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu.

— **Podružnica Jugoslovenske Matice v Breznici,** p. Zirovinca je imela 14. t. m. svoj redni občni zbor. Iz vseh poročil se zrcali razveseljiv moralen in gmotni uspeh celoletnega delovanja agilnih in nesebičnih podružničnih funkcionarjev. Na članarini, darovih in prireditvah je podružnica zbrala skupno Din 6466'97, za tamošnje krajevne razmere vsekakor velika vsota.

— **41. kongres balneologov** se vrši v dnech od 6. do 11. aprila v Aachenu.

— **Dunajska mestna občina** za sirmasne zdravnike. Dunajski občinski svet je dovolil gospodarski organizaciji dunajskih zdravnikov subvencijo 20.000 šilingov. Organizacija bo razdelila subvencijo med v bedi živeče zdravnike, v prvi vrsti med starejše, ki svojega poklica ne morejo več — oziroma ne morejo več v polnem obsegu izvrševati.

— **Odpust inozemskih hotelskih uslužbencev v Meranu.** Na podlagi italijanskega zakona o zaposlovanju inozemcev je bilo te dni v Meranu odpuščenih nad 50 hotelskih uslužbencev, med njimi mnogo takih, ki so bili uslužbeni že leta in leta v Meranu. Po zakonu namreč ne sme biti v nobenem hotelskem obratu nastavljenih več kot 5% inozemcev.

— **Velika železniška nesreča na Sedmograškem.** Kot poročajo iz Budapešte, se je pripetila pri postaji Arangos-Gyeres na Sedmograškem te dni velika nesreča. Med dvema Pullmannova vozovna se je nahajal lahek oseben voz, ki sta ga pri neki kretnici Pullmannova vozova dvignila s tira, vsled česar se je prevrnil. Vlak je vlekel prevrnjeni voz kakih 50 korakov daleč pri čemur so bili 4 potniki ubiti, vsi ostali pa poškodovani, med njimi 30 težko.

— **Katastrofalen požar na brazilijanskem parniku.** Na brazilijanskem parniku »Paes de Carvalho«, ki je vozil od Manausa navzgor po Amačskem veletočku, je izbruhnil te dni v bližini Coaryja požar. Parnik se je potopil ter je izgubljen. Poginile so 104 osebe.

— **Eksplodirala katastrofa na ribiškem parniku.** Iz Londona poročajo: Na nekem ribškem parniku, ki je imel odpluti na Islandsko je eksplodiral kotel. Od 13 moč posadke jih je bilo 11 ubitih.

— **Dr. Vukašin Marković prijet.** Ob priliki nekega kavarniškega pretepa je bil prijet te dni na Dunaju znani komunist in vodja črnogorskih odmetnikov dr. Marković. Kot znano, je pobegnil dr. Marković lansko leto iz sodnega zapora na Cetinju.

— **Zločin na Kulmerjevih livadah pojasnjen.** Kot smo svoječasno poročali, so našli meseca oktobra na Kulmerjevih livadah pri Zagreb umorjenega neznanega berača. Sedaj je umor pojasnjen. Berač, 31letni Jovo Vukelić je nosil pri sebi večjo svoto denarja — neki gostilničar, v čigar gostilni je bil berač stalni gost, trdi, da najmanj 50.000 Din. — Na ta denar sta se polakomnila dva znana kriminalna tipa, neki Tomičić iz Lovnice in Simon Novak iz Rogaske Slatine, ki sta berača umorila in oropala. Novak sedi tačas v mariborski kaznilnici, tudi Tomičić, ki je bil že dalje časa zasledovan radi nekega drugega delikta po tiralici, je bil aretiran v Zagrebu. Zločinca sta bila v Mariboru konfrontirana ter sta priznala, trdita pa, da sta odvzela umorjenemu samo par sto dinarjev. Zagovarjala se bosta v Zagrebu.

— **Ljubezenska drama v gorovju.** Na visoki skali v gorovju pri Hirschbergu (Nemčija) so našli te dni trupli zaljubljenega parčka. Trupli sta bili privezani drugo k drugemu z vrvo. Moški je držal v rokah samokres. Nedvomno je ustrelil najpreje svojo ljubico, nato pa še samega sebe.

— **Ljubavna tragedija usmiljenke.** Usmiljenka Viljemina Flessa, ki je ustrelila, kot smo včeraj poročali, v Frankfurtu a/M. kirurga dr. Seitzja je postala pri obravnavi bolj zgovorna. Izpovedala je, da je imela s kirurgom že od leta 1923 intimno razmerje. Ker pa se je njegova ljubezen v zadnjem času ohladila, ga je hotela usodepolnega dne staviti radi tega na odgovor. Umoriti ga ba je ni nameravala, temveč hotela si je pridobiti samo respekt.

— **Ameriški banditi.** V Newyorku je bil te dni aretiran mlad človek iz Baltimora, poglavar zločinske tolpe »Nočni klub«. Obenem z njim je bilo prijetih 6

članov njegove tolpe. Zločinci imajo med drugim na vesti več tatvin, pri katerih jim je padla v roke večja količina dragulj, v skupni vrednosti 376.000 dolarjev. Razven tega so umorili v Buffalu dva stražnika. Pri tej priliki so odnesli dragocenosti v vrednosti 941.000 dolarjev.

— **Lov na ženske z lassom.** Čuden lov na ženske se klati po okolici Linza. Perverzni mož lovi ženske z lassom, vsako svojo žrtev posili in oropa. Domneva se, da je identičen z nekim hlapcem iz okolice.

— **Velikanski deficit zagrebskega Narodnega gledališča.** Kot znano, je bila nedavno uprava Narodnega gledališča v Zagrebu zamenjana z novo. Predaja imovine je trajala celih 14 dni. Sedaj je končana. Ugotovljen je ogromen deficit 9.000.000 Din. Kot poroča »Hrvat«, je nastal deficit vsled neracionalnega gospodarstva, deloma tudi vsled raznih neko- rektnosti. Uvedla se bo preiskava.

— **Budimpeštanski »dvoboji«.** Zadnje dni so prinašali madjarski in tudi nekateri drugi listi senzacionalna poročila o celi vrsti dvobojev inženjerja Mihaela Fischerja, malega slabotnega možička, ki je baje silno nevarna sablja, dasi se je naučil šele nedavno boriti, ko je bil »kontrahiran« radi neke zaušnice. Poročila so bila tako senzacionalna, da se je jela zanimati za junaka budimpeštanska policija. Silni sabljač Miha je vstrajal tudi pri policiji pri tem, da je »sfurak« celo vrsto imenitnih profesionalnih sabljačev, ki so mu stregli po življenju. Seveda se je zanimala policija tudi za težko poškodovane sabljačeve nasprotnike. No, izkazalo se je, da gre po vsej priliki za nečimurno renomažo histeričnega možička, ki bi postal rad a tout prix »slaven«. Njegova prva dozdevna žrtev, neki veleposelnik, je izjavil, da strašnega Miha niti ne pozna, da razven tega sploh še nikdar ni imel sablje v roki, kar bi mu bilo vspricho dejstva, da ima hromo roko — sploh nemogoče, tudi če bi hotel. Ostali Mihčevi nasprotniki, kakor tudi njegovi sekundanti eksistirajo očitno samo v Mihčevi fantaziji, zakaj policija jih ne more nikjer najti. Kljub temu se poizvedovanja nadaljujejo in ker je izjavil Fischer, da so bili vsi njegovi nasprotniki razven prvega, čehoslovaški vojaški učitelji sabljanja, se obrne budimpeštanska policija v svrhu pojasnil na čehoslovaške oblasti.

— **Katastrofalen poraz »suhic«.** Te dni je bilo končano glasovanje, ki ga je priredilo več sto ameriških listov v vseh krajih Zedinjenih držav, med svojimi čitatelji glede vprašanja, če naj bi se prohibicija ublažila ali popolnoma ukinila. Po statistiki »United Press« je bilo odanih okrog 3% milijonov glasov. Štiri petine so se izjavile za izpremembo prohibicijskega zakona v tem smislu, da naj se dovolijo lahko vina in pivo. »Mokrie« triumfirajo, dočim skušajo ublažiti »suhic« svoj katastrofalen poraz z vsakovrstnimi izgovori. Vsa mesta z več kot 100.000 prebivalci so se izrekla zoper prohibicijo, v prvi vrsti Newyork. Pa tudi na deželi imajo »mokrie« veliko večino. Edine države, kjer prevladajo »suhic«, so Kansas ter severna in južna Carolina. Kljub temu rezultatu v doglednem času ni računati z revizijo prohibicijskega zakona. Potekli bodo še meseci, predno bo izvajal kongres konsekvence. Vsekakor pa je storjen važen začetek.

Obveščam čenj. občinstvo, da prevzamem od danes naprej avtovožnje v Italijo. — PAVEL STELE, avtotaksi, Ljubljana, Poljanska cesta 3, telefon 942.

— **»Obmejna ljudska knjižnica«** se ustanavlja v Šmarjeti ob Pesnici pri Mariboru. Ker nima skoraj nobenih knjig pa tudi ne sredstev, da bi si jih nabavila, se naprošajo vsi rodoljubi, zavodi, društva itd., da ji priskočijo na pomoč s tem, da ji darujejo knjige. Dobrodošli so tudi denarni prispevki. Darove sprejema upravništvo lista, pošiljajo se pa lahko tudi Pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

— **»Dom ubogih«** v Mariboru. Prva stanovanjska hiša, ki se zgradi po vojni v Mariboru s prostovoljnimi prispevki najširše javnosti, bo glavni dobitel dobrodelne loterije »Doma ubogih«.

— Odbor je na svoji zadnji seji sklenil, da naj se začne z gradnjo te hi-

še takoj po Veliko noči. — Občinstvo vabimo, da po svojih močeh podpre to koristno akcijo in kupuje ter priporoča srečke. — Vse informacije se dobe v pisarni gradbene firme inž. Jelenec & inž. Šlajmar, Vetrinjska ulica 30.

— **Dražba starega orožja.** Dne 7. aprila 1926 ob 9. uri dopoldne se bodo prodajale v porotni dvorani deželnega sodišča v Ljubljani razne stare puške in samokresi in sicer izdražiteljcem, ki so v posesti orožnega lista.

— **Za Jugoslovensko Matico.** V veseli družbi pri Ražnu je nabrala ga. Roza Tujčeva za Jugoslovensko Matico Din 100.—. Posojilnica v Črnomlju je Matici darovala Din 100.—. Iz neke sodne poravnave je nakazala pisarna odvetnikov gg. dr. Klepa in dr. Knafliča Matici Din 150.—. Iskrena hvala!

— **Občni zbor kluba ljubiteljev ptičarjev** se vrši dne 10. aprila t. l. ob 20. uri v »Ljubljanskem dvoru« z običajnim dnevnim redom. Člani imajo pravico prijaviti prizive ali samostojne predloge klubovemu predsedniku vsaj tri dni pred občnim zborom. Drugi dan 11. aprila se vrši spomladanska tekma psov ptičarjev v lovišču občine Ježica. Zbirališče bo ob 7. uri zjutraj na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora, tam se bo vršila smotra psov, in na to pa se odide v lovišče. Opoldanski odmor in kosilo bo pri »Ruskem Carju« na Ježici, sestanek zvečer pa v »Ljubljanskem dvoru«, kjer se bo razglasil izid tekme in razdelila darila. Pse za tekmo je prijaviti klubu do 5. aprila. Prijavnina znaša Din 20.— za vsakega psa klubovih članov, od nečlanov pa Din 40.—. Kot pripravnik ima na tekmi pravico fudrirati vsak klubov član, za to naj se kandidati javijo pri klubu do 31. marca t. l.

— **Odbor.** — **Dostojevskij Idiot**, roman v starih delih je izšel. Naroča se pri Zvezni knjižarni v Ljubljani.

— **Rogaška Slatina** najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Izven glavne sezone izredno nizke cene. — Zahtevajte prospekte!

— **Zlatnike so našle** v Zlatorog-ter-pentinovem milu: Katarina Krabica, Ljubljana, Spod. Šiška, Gubčeva ulica št. 11, Ana Stajner, Domžale št. 90, Amalija Japelj, Ljubljana, Tržaška cesta (kupila v trgovini trdke Marija Jemec), Marija Perc, Maribor, Gosposka ulica, Marija Volonta, Rakek, Pepica Hobot, Zagreb, Illica 133, Milko Mihelič, sopru- ga prof., Sisak.

Najcenejše in najmoderneje klobuke in slannike kupite le pri KRISTINI STADLER, SV. PETRA CESTA ŠT. 23, in sicer: klobuke od Din 80'— dalje, slanniki, nakiteni po Din 120'—. Za preoblikanje slannikov se računa po Din 45'—.

OBLEKE
za spomladansko sezijo po globoko
znižanih cenah priporoča trdka
LOŽAR & BIZJAK
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 21.

Ljubljana.

1— **Predavanje.** Proforsko društvo priredi danes v soboto popoldne ob 5. uri v risalnici tukajšnje realke predavanje o temi »Društvo narodov in šola«. Predaval bo g. prof. dr. Pavel Brežnik. Na predavanje se vljudno vabijo vsi ki se zanimajo za šolo.

1— **Trgovski nameščenci in nameščen-** ke (pomočniki, prodajalke, blagajničarke, kontoristi, kontoristinke, knjigovodje itd.) uslužbeni pri trvdkah, ki so učlanejene »pri Gremiju trgovcev v Ljubljani, se ponovno opozarjajo, da morajo plačati polletno članarino 12 dinarjev, ker se članarina sicer upravnim potom in z večjimi stroški iztirja. — Odbor Pomočniškega zbora Gremija trgovcev v Ljubljani.

1— **»Roparski napad«** na Sv. Petra nasipu je že pojasnjen. Brezposelni natakard Rudolf Pavšer je pod pezo dokazov priznal, da se je obstrlel sam. Nameraval je izvršiti samomor, to pa radi tega, ker ni mogel dobiti službe, dalje, ker boleha že dolgo časa na želodcu in končno, ker nima izgledov, da bi v doglednem času poročil svojo izvoljenko. S tem, da je fingiral roparski napad, je povzročil policiji obilo nepotrebnega dela, med lahkovernim ljudstvom pa nekaj nepotrebnih senzacija.

Sokolstvo.

Konstituiranje starešinstva JSS.

Starešinstvo JSS, ki je bilo izvoljeno na VII. glavni skupščini v Djakovem dne 14. marca, je imelo prvo sejo 22. t. m. in se je konstituiralo sledeče: starosta Engelbert Gangl, I. podstarosta dr. Lazar Car (Zagreb), II. podstarosta Gjuro Paunković (Beograd), III. podstarosta Bogumil Kajzelj (Ljubljana); načelnik dr. Viktor Murnik, I. podnačelnik Miroslav Vojinović (Beograd), II. podnačelnik Šulce (Zagreb), III. podnačelnik Albert Poženeš (Ljubljana); načelnica Joža Trdinova, namestnice: Iličeva (Beograd), Govekarjeva (Ljubljana), Jugova (Zagreb); tajnik dr. Riko Fax, blagajnik Vilko Turk, predsednik prosvetnega odbora Josip Jeras, knjigovodja Leo Franke, arhivar Bogumil Kajzelj. Načelniki posebnih odsekov so: statistični Verij Švajgar, gospodarski Jože Čobal, organizacijski Nande Marolt, zdravniški dr. Rošir, železniški Avgust Ludvik, pravniški dr. Kandare, stavbni inž. Zelenko, manjšinski dr. Tone Jammar, odsek za prapore Božo Račič, odsek za poškodbeni fond Nande Marolt.

Seje starešinstva se vrše vsak ponedeljek ob 8. zvečer.

S 14. marcem je stopil JSS v novo poslovno leto, v katerem mora izvršiti dve važni nalogi: Udeležbo jugoslov. Sokolstva na VIII. mednarodni telovadni tekmi v Lyonu in vsesokolski zlet v Pragi. Predvsem pa hoče stopiti za korak naprej v poglobitvi sokolske ideje med tisoči svojih pripadnikov. Tudi širša, Sokolstvu naklonjena javnost mora biti poučena o najmočnejši telovadni, vzgojno-kulturni in narodni organizaciji v naši državi. Zato hočemo redno poročati o njenem obtem delovanju. Pred nami je vsesokolski zlet v Pragi ki bo dozdaj največja manifestacija sokolske misli in slovanske vzajemnosti, na katerem bo triumfiralo nesebično in plemenito sokolsko delo. Ves kulturni svet Evrope in prekomorskih krajev bo zastopan na zletu in bo občudoval sokolsko moč in idejo sokolsko, ki neutrudljivo koraka in telesnem in duševnem vzgojanju svojih članov za ciljem: S Soklom k Slovanstvu, s Slovanstvom k Slovečanstvu.

Dijaški vestnik.

Mednarodni študentski kongres v Sremskih Karlovcih. Koncem julija se vrši v Sremskih Karlovcih mednarodni študentski kongres. Priglasilo se je dosedaj že okrog 220 delegatov iz 36 držav, tudi iz neevropskih. Zanimivo je pri tem tudi to, da Jugoslavlani sploh še nimajo enotne študentske zveze in niso niti član mednarodne CJE.

Za Panevropo. V Bruslju je te dni na povabilo odotnega dijaškega Društva za Zvezo narodov predaval znani nemški publicist dr. S. Sacluger o Zvezi narodov. Ker nočeta Rusija in severnoameriške Združene države v Zvezo, se je predavatelj zavzemal za evropeizacijo ženevskega društva, torej za neke vrste Panevropo.

Stiki med slovanskimi medicini. — Kakor smo zvedeli iz zanesljivih virov, je sklenila jugoslovanska Zveza društev medicincev stopiti v stik z vsemi slovanskimi medicini, tudi ruskimi, v svrhu ustanovitve enotne slovanske zveze. Inicijativo za to je dal dekan beogradske medicinske fakultete.

Diference med slovenskim klerikalnim dijaštvom. Da vladajo med klerikalnim dijaštvom ostre miselne diference, je splošno znano. Na eni strani je skupina okrog »Križa na gori«, na drugi pa pravoverni klerikalci. Pred kakimi 14 dnevi se je vršil občni zbor klerikalne »Akademske zveze«, kjer so »Križarji« podlegli pri glasovanju. Proti njim so kot na ukaz kompaktno glasovali vsi teologi. Stavljen je bil tudi predlog, naj se društva kakor »Danica«, »Zarja« in »Borba« kratkoma razpuste. Predlog je pa zaenkrat propadel. Ostro nastopa struja »Križarjev« tudi proti »militarističnemu« Orlu. Pred par dnevi je dr. Breclj predaval o biologiji mladine in je v tem predavanju trdo prijel vse »destruktivne« elemente ki hočejo uničiti in razkrojiti dijaške organizacije. »Križarji« so mu seveda ugovarjali ter se branili očitka protestantizma in husitstva. Neki akademski starešina in ugledni klerikalni veljak pa je očital sedanji klerikalni mladini splošno nedelavnost, čemur so »Križarji« ugovarjali.

Simptom boljših moralnih načel med slovenskim dijaštvom. — V sam. dem. klubu akademikov »Jadrano« je nastala močna struja akademikov, ki se protivi, da trpi društvo v svoji sredi znanega lanskoletnega organizatorja srednješolskih denuncijacij, ki hoče celo igrati v društvu eno vodilnih ulog. Struja preti s številnim izstopom iz društva, ako se ne ugotovi njenim zahtevam. Vso zadevo ima v rokah društveno razsodišče. — Tudi sam. demokratsko dijaštvo se je torej pričelo zavedati meje med častnim in nečastnim.

Občni zbor invalidov.

Druga točka dnevnega reda je vsled sklepa občnega zbora odpadla, nakar je sledilo kratko poročilo nadzornega odbora.

Zatem se je otvčila mestoma zelo ostra in viharina debata o objavljenih odnošno podanih poročilih.

Med drugim se je posebej ostro kritiziralo delovanje Središnjega Odbora v Beogradu, ki se ni dovolj energično in o pravem času zavzel za izboljšanje invalidskega zakona, posebno z ozirom na težnje slovenskih invalidov. Na eni izmed plenarnih sej je propadel predlog slovenskih, hrvatskih in dalmatinskih delegatov, da se skliče zemaljski kongres v svrhu izvojevanja dobrega invalidskega zakona, ker je Središnji Odbor smatral, da je tak nastop nemogoč. Vršila so se nato po vseh večjih krajih protestna zborovanja, ki pa niso dosegla zaželenega cilja. Po izjavi članov nudi novi zakon nekaj večje pokojninske prejemke, vzame pa vse druge ugodnosti. Mnogo vojnih žrtev bo izgubilo svojo eksistenco na podlagi od-

ločbe, da se pridelitve k trafikam ukinejo, dokaj dohodkov pa bodo zgubile posamezne podružnice, ker odpadejo težko pridobljeni odstotki monopola od nezaščitenih trafikantov. Vojnih olajšav so deležni samo člani in sicer 3-krat na leto. Dokaj vojnih žrtev pa bo prizadeto s predstojajočo redukcijo.

V debato je posegel tudi predsednik invalidske zadrage »Vzajemna pomoč« g. Marinko, ki je naglašal dolžnost Izvršnega Odbora, da podpira lastno zadružno predvsem na ta način, da nalaga vse dohodke mesto v raznih privatnih bankah v svoji lastni zadrugi ter s tem omogoči razvoj in delovanje zadrugi. Poslovanje zadrage, ki se lepo razvija je povsem zadovoljivo ter bi bilo želeti, da se mesto neumesnih intrig nudi zadruzi vsa pomoč, da doseže začrtani cilj. Debate, ki je dosegla sčasoma višek napetosti, so se udeležili v glavnem člani Izvršnega Odbora, glavna borba pa se je vodila med gg. Rusom iz Bleda, ki je zastopal interese I. O. ter predsednikom invalidske zadrage. Končno se je oglasil k besedi častni član g. dr. Jež, ki je v lepem in stvarnem govoru obrazložil cilj in potrebo invalidskih zadrug, v glavnem pa povdarjal potrebo skupnega dela med Izvršnim Odborom ter invalidsko zadruzo, ker le s skupnim delom bo mogoče doseči zaželenih uspehov. Stavil je tudi konkreten pred-

log, da se nastali spor mirmimi potomi poravnava, in to v korist članov in članice. Predlog je bil soglasno sprejet. Za precizna izvajanja pa je žel govornik splošno priznanje.

Na splošno željo delegatov, je nato pojasnil bivši tajnik I. O. g. Krušič svoj izstop iz odbora ter pri tem ostro napadal Izvršni Odbor radi prakse pri podeljevanju podpor in posojil, katerih so bili deležni skoro vsi odborniki. Ta postopek pa je predsednik g. Štefe utemeljeval s tem, da so bili prizadeti potrebni podpore.

Na predlog g. Rusa je bil nato podeljen celokupnemu odboru absolutorij. Po kratki debati je bil sprejet še proračun z malimi izpremembami. Ker se ima po novih pravilih, ki bodo v kratkem potrjena od ministrstvo za socialno politiko vršiti v kratkem nov občni zbor, je zelo važna točka taktika in reorganizacija odpadla, kakor tudi točka slučajnosti.

Sledile so volitve. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Matko Štefe. V upravni odbor pa gg.: Strle, Serbec, Benedik, Tomc, Peček, Belin, Vuk, Mirič, Bevc, Leber; namestniki: Lotrič, Mikuz, Kandušar, Bajželj, Bežek; v nadzorni odbor: Osana, Mlekan; namestniki: Juvan in Beline.

Zlatorog

terpentinovo milo!

Ta neprekosljiva sestava mila in terpe tina vsebuje pristno zlato!

V vsaki tisoči komad je vtisnjen pristen zlatnik, ki čaka srečnega kupca. Kupite takoj komad tega idealnega mila, mogoče najdete tudi Vi zlatnik!

Jack London:

Morski vrag.

Drugače pa se je vedel George Leach, prejšnji kabinski streže. Niti na sprednjem niti na zadnjem delu ladije ni bilo ničesar, kar bi nas moglo bolj iznenaditi kot njegovo nadaljno vedenje. Brez povelja se je približal in vlekel Johnsona na sprednji konec, kjer mu je pričel oskrbovati rane, kakor je pač vedel in znal. V Johnsonu ni bilo mogoče spoznati Johnsona; in ne samo to; poteze njegovega obraza niso bile več človeške poteze, tako nabrekli in stekle so postale v onih malo minutah, ki so pretekle med početkom pretepanja in onim časom, ko je Leach zvlekel telo na spredji del ladije.

Ampak o Leachovem vedenju. — Ob času, ko sem bil jaz posnažil kabino, je tudi on že poskrbel za Johnsona, kolikor je mogel. Prišel sem bil na krov, da bi se okrepčal na svežem zraku in si utešil prerazdražene živce. Wolf Larsen je kadil smotko in pregledoval brzino, katerega je ponavadi ladija vlekla zadaj za seboj, ki so ga pa bili iz kojegakoli vzroka potegnili iz vode. Iznemada mi je na ušesa zadonel Leachov glas. Bil je hripav, trd od presilne togote. Obrnil sem se in ga videl, ko je baš stal na zadnjem delu ladije na levi od kuhinje. Obraz mu je bil prekrenjen in bled, oči so mu žarele in krčevito stisnjene pesti je držal nad glavo.

45

»Bog ti naj vrže dušo v pekel, Wolf Larsen, samo pekel je predober zate, ti strahopetec, ti morilec, svinja!« se je glasil početni pozdrav.

Meni je bilo kakor da bi me strela zadela. Pričakoval sem, da ga kapitan na mestu ubije. Ampak Wolf Larsen ni bila volja, da bi ga ubil. Počasi je odšel na zadnji konec ladije, kjer se je naslonil s komolecem ob rob kabine, in je zamišljeno in zvedavo gledal razburjenega dečka.

Mornar je psoval Wolfa Larsena kot ga še nikdar živa duša ni grdila in zmerjala. Mornarji so se zbrali v prestrašeni skupini v nekoliko oddalji ter gledali in poslušali. Lovci so pridrveli vse navzkriž iz medkrova; videl sem pa, da njihovi obrazi niso bili brezskrbni, ko Leachovega psovanja še vedno ni bilo konec. Tudi njih se je polastil strah, ne zaradi fantovega groznega zmerjanja ampak zaradi strašne njegove drzovitosti. Nemo goče se jim je zdelo, da je sploh živa duša mogla tako kljubovati Wolfu Larsenu. Sam za se vem, da sem bil toli osupel, da sem občudoval fanta, in videl sem v njem sijajno nepremagljivost neumrjenosti, ki se je vzdigala nad meso in bojzani mesa, kot pri starodavnih prerokih, da prekolne hudobnost.

In tako prokletstvo! Razgalil je Wolf Larsenovo dušo do golega in jo izpostavil zaničevanju mornarjev. Obsopal ga je s prokletstvom Boga in nebes. Naprtil mu vse mogoče grehe in grozodejstva, se povzdignil do razjarjenosti, ki je bila veličastna, malodane božanska, in se je konečno od same utrujenosti pogreznil do naj-

gršega in najnedostojnejšega žaljenja in zmerjanja.

Njegova jeza je bila blazna. Ustnice so mu bile oskropljene z milastimi penami, včasih se je davil in dušil in govoril nerazložno. Ob vsem tem preklinjanju in psovanju pa je Wolf Larsen mirno in brezčutno slošel ob svojem komolecu in radovedno zrl na mornarja. To divje gibanje kvasastega življenja, to grozovito upiranje in kljubovanje snovi, ki se je gibala, ga je zanimalo in pripravljalo v zadrego.

Vsak hip sem pričakoval jaz in ostali, da planu nad fanta in ga uniči. Ampak ni ga bila volja. Smotka mu je ugasnila, on pa je še vedno molče in radovedno zrl na mornarja.

Leach se je bil silno razvnel v brezmočni jezi.

»Svinja! Svinja!« je venomer ponavljal na vse grlo. »Zakaj ne prideš in me ne ubiješ, ubijalec! Zakaj ne? Ne bojim se te! Nikogar ni, ki bi ti branil! Prokleti, boljše je biti mrtev in proč od tvojih rok kakor živ in v tvojih krempljih! Naprej, strahopetec! Ubij me! Ubij me!«

Tak je bil položaj, ko se je na prizorišču prikazal Tom Muiridge. Ves čas je bil prisluškoval ob kuhinjskih vratih, sedaj pa je prišel iz kuhinje, na videz z namenom, da vrže nekaj smeti v morje, očitno pa v želji, da vidi uboj, ki se je po njegovih mislih moral zgoditi. Pohuljeno se je pomuzal Wolfu Larsenu, ki ga pa ni videl, kot je vse kazalo. A to preziranje kuharja ni osramotilo, čeprav ga je jako razjarilo. Obrnil se je proti Leachu rekoč:

Sport.

Trije svetovni rekordi pri enem mitingu. Pri zadnjem halskem mitingu v Newyorku se je pojavil tudi Finca Rito la na startu in se je takoj spravljal nad rekord na 5000 y. ki jih je pretekel v 13:32 in je zboljšal lasten rekord za 7 sekund. Helffrich je svojo stvar ravno tako dobro opravil in je pretekel 600 y v 1:22¹/₁₀. Slednjič je tekel zamorec Hubbard 65 y v 6¹/₁₀ sek. To je bil 3. svetovni rekord.

Pri drugem halskem mitingu pa je nordijski lahkoatlet Hoff vnovič zboljšal svoj svetovni halski rekord v skoku ob palici in dosegel 4'151 m. Pri isti prireditvi je skočil Hubbard 7'498 m daleč, kar znači tudi halski svetovni rekord.

Svetovno mojstrstvo v desetboju se bo najbrže izvajalo v Stockholmu. Računajo, da se bodo tega matcha vseh matchov vdeležili Norvežan Hoff, Amerikane Osborne, Šveda Peterson in Nelson, Estonec Rhumberg in drugi odlični lahkoatleti.

Popravek. Naše poročilo o tekmi SK Ilirija proti SK Slavija za podsavezni pokal popravljamo v toliko, da je končala z rezultatom 14 : 1 in ne 12 : 1, kakor smo pomotoma poročali.

ŠAHOVSKI TURNIR NA SEMMERINGU.

Včeraj so se odigrale vseče partije Rubinstein : Yates iz XIII. kola in Janowski : Yates iz XIV. kola. V prvi je Rubinstein porazil Yatesa, druga je končala remis. Končno stanje po XIV. kolu: Spielmann 10 in pol, Aljehin, Tartakover, Niemcevič 10, dr. Vidmar 9 in pol, dr. Tarrasch 8 in pol, Rubinstein 8, Reti 7 in pol, Grünfeld in Treybal 7, Vayda in Janowski 6 in pol, Gilg, Davidson in Yates 5 in pol, Michel 4 in pol, Kmoch 3, Roseli pol.

LJUBLJANSKA BORZA.

dne 26. marca 1926.

Blago. Les: deske — smreka, jelka, 28 mm, 4 m, od 16 cm naprej, medija 23 cm, tombate, fco vagon meja, 2 vogona

den. 520, bl. 520, zaklj. 520; deske, smrekove, 13 mm, monte, 4 m, od 16 cm naprej, fco vagon meja, 1 vagon den. 600, bl. 600, zaklj. 600; hrastovi neobr. plohi, 90, 110, 130 mm, od 250 m naprej, fco vagon meja bl. 1100; gabrovi hlodi od 2 m naprej, od 20 cm naprej, lepo, gladko blago, fco nakladalna postaja bl. 400; hrastovi frizi od 5 do 9 cm širine, od 25 do 60 cm dolžine, fco vagon meja bl. 1250; bukovi plohi, 250 m naprej, 50, 60, 70, 80, 90, 100 mm, fco nakladalna postaja den. 420. Kal. ca 7000 antracit, Orle vagon Skofljica: kosovec, za 1 tono bl. 500; kockovec, za 1 tono bl. 450; orehovec, za 1 tono bl. 400; zdrob, za 1 tono bl. 350. Kal. ca 4800, fco vagon Ormož: kosovec nad 60 mm, za 1 tono bl. 260; kockovec 25/60 mm, za 1 tono bl. 240; orehovec 20/35 mm, za 1 tono bl. 210; zdrob 10/20 mm, za 1 tono bl. 190. Kal. ca 3500, fco vagon Novo mesto: kosovec, za 1 tono bl. 170; kockovec 100 mm, za 1 tono bl. 150; orehovec 50 mm, za 1 tono bl. 140; zdrob, za 1 tono bl. 130; revni, za 1 tono bl. 120; pšenica bačka, 76/77, fco vagon nakladalna postaja bl. 283; koroza, času primerno suha, fco Postojna tranz., za april bl. 160; koroza, času primerno suha, par. šid bl. 117.50; koroza, času primerno suha, fco vagon nakladalna postaja bl. 113; koroza mlečna, (Mahlmaiss), par. Beli Manastir bl. 145; koroza, umetno sušena, fco vagon nakladalna postaja bl. 140; koroza inzulanka, fco vagon Ljubljana bl. 165; koroza čimkvantini, par. Beli Manastir bl. 185; Ajda, fco vagon Ljubljana bl. 260; oves rešetani, fco vagon nakladalna postaja bl. 172.50; otrobi drobni, fco vagon nakladalna postaja bl. 115; rž domača, fco vagon Beltinci bl. 210; proso rumeno, fco vagon Beltinci bl. 210; fižol beli, fco vagon nakladalna postaja bl. 150; čebulček, fco vagon Novi Sad bl. 500; krompir beli, fco vagon Beltinci bl. 76. Gradbeni material: Ia Portlandcement dalmatinski: v jutastih vrečah, fco Split bl. 40; v papirnatih vrečah, fco Split bl. 44.

Tako krasno se pere edino le z milom „Gazela“

To res pravo gospodinsko milo učinkuje temeljito in istočasno blagodejno na vsako, tudi najfinejšo perilo. Uporabljajte samo to milo, kajti z njim prali je prava igrača.

Vedite pa tudi, da se v vsakem tisočem kosu nahaja zlatnik. Ako ga najdete, pomeni to za Vas dvojno srečo!

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921 den. 73, bl. 76; Tobačne srečke iz leta 1888 den. 283, bl. 287; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 202, zaklj. 202; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 190; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 862, bl. 868; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 49; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 100, bl. 104; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana den. 350, bl. 358;

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvođe d. d., Ljubljana den. 100; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 70, bl. 80; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka den. 115, bl. 120, zaklj. 115.

BORZE.

Zagreb, 26. marca. Devize: Newyork ček 56.69—56.99, London izplačilo: 276.14 do 277.34, ček 276.138—277.338, Pariz 199.5 do 201.5, Praga 168.16—169.16, ček 0—168.6, Curih 1093.25—1097.25, Milan izplačilo 227.59 do 229.09, Dunaj 800.73—804.73, Berlin 1352 do 1356.

Curih, 26. marca. Beograd 914, Newyork 519.125, London 25.2463, Pariz 18.11, Milan 20.8875, Praga 15.385, Bukarešta 2.15, Dunaj 73.30, Sofija 3.75, Berlin 123.60, Budimpešta 0.007275.

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših šivalnih strojev

„Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri tvrdki

JOSIP PELETINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

DRVA - ČEBIN

Welfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Ia Tapist sir

ala Marija Stern po 22.50 Din kg pošta po železnici in pošti Mlekarna in sirarna Josip Dvorny, Badljevina (Slavonija).

Mladzakonski par

brez otrok išče meblirano sobo, po možnosti v bližini dolenskega kolodvora, za takoj. Ponudbe na upravo pod »Takoj 19«.

Službo služkinje, postrežnice ali kaj stičnega

išče sicer ne več mlado, toda zdravo, krepko, pridno in inteligentno mlado dekle z dobrimi izpričevanji. — Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljivac«.

V restavraciji

„Pod skalco“

Mestni trg št. 11

se ločijo pristna ter piina vina.

Preko ulice 1 Din ceneje.

Vsako sredo, soboto in nedeljo od 20.—24. ure salonski koncerti. — Ob nedeljah od 9.—13. ure jeziurkovalni koncerti.

Sobo

s separatnim vhodom išče mlad gospod uradnik. — Ponudbe na upravo lista pod »Sobac«.

Stekleno

strekno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarske d. d. Ljubljani.

Gospodična

v starosti 30 let si želi živahne korespondence z gospodom iste starosti. Zenitev ni izključena. — Ponudbe na upravo lista pod: »Cvetiča pomlad«.

Naročajte in širite „Narodni Dnevnik“!

Srajce, promenadne bele in barvaste, ovratnike

vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 12, II. nadstropje.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite le pri L. BARAGA, Šelenburgova ul. 6.

Telefon 31. 050.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lasna knjigoveznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552